

Epidemiolog Maďar: Nebyla politická vůle brzdit nárůst virové nálože

olomoucky.denik.cz, 30. 10. 2020

Známý epidemiolog Rastislav Maďar, jedna z tváří boje s koronavirem v České republice, se stal novým děkanem Lékařské fakulty Ostravské univerzity. Nejen o nové výzvě na akademické půdě, ale i o chybách v boji s koronavirem v Česku, než se naplno rozhořela druhá vlna pandemie, hovoří v exkluzivním rozhovoru pro Deník.

Kliknutím zvětšíte

11 fotografií v galerii ›

Epidemiolog a nový děkan Lékařské fakulty Ostravské univerzity Rastislav Maďar | Foto: Deník / Lukáš Kaboň

„Když nám bylo v srpnu jasné, že k brzdění zásadního nárůstu virové nálože v populaci musí dojít, nebyla k tomu politická vůle. Politici problém neviděli a neuměli pochopit, proč to tak chceme,“ poukazuje docent Maďar.

Jaká byla vaše hlavní motivace, když jste se rozhodl ucházet o funkci děkana? A kdy jste o tom začal vážně uvažovat?

Byl jsem oslovován už delší dobu, abych kandidoval, ale definitivně jsem se rozhodl, až když fakulta nezískala novou akreditaci pro studijní program všeobecné lékařství. Je potřeba zajistit, aby se fakulta do podobné situace už nikdy nedostala.

O jiné kariéře jste v tu chvíli nepřemýšlel? Byl jste měsíce výraznou a respektovanou tváří boje s koronavirem...

Vedle své práce na fakultě a v ordinaci jsem nadále členem několika krizových štábů, které určují směřování v boji s pandemií na různých úrovních a moje úspěšná kandidatura na děkana to zatím nezměnila.

Vítězství v prvním kole volby děkana jste označil za úspěch. O to větší, že ministr zdravotnictví Roman Prymula protěžoval jiného kandidáta, kterému před hlasováním akademického senátu vyjádřil podporu.

S Romanem Prymulou máme stejnou specializaci, známe se 20 let. On sám je dlouholetým akademikem na fakultě vojenského zdravotnictví a určitě dobře ví, že načasování jeho kroku ani způsob provedení nebyly vhodné. Mnoho lidí to vnímalo tak, že to možná mělo úplně opačný efekt, osobně si však myslím, že to na rozhodnutí senátorů nemělo vůbec žádný vliv. Rozhodla autonomní vůle Akademického senátu bez ohledu na názor politiků, a tak je to správné bez ohledu na vítěze hlasování.

Stojíte v čele fakulty, jež se dlouhodobě potýká s problémy, kterých není málo. Tím hlavním je, že letos v červenci odmítl Národní akreditační úřad udělit škole novou akreditaci pro program Všeobecné lékařství a škola tak do něj zatím nemůže přijímat studenty. Jak přesvědčíte úřad, aby akreditaci „udělil“?

Musíme napravit konkrétní nedostatky, které fakultě Národní akreditační úřad vytýká, hlavně obsazení klíčových míst docenty a profesory na pozici garantů. Dále dát silnější podporu vědě a výzkumu a kromě toho musíme udělat systémové změny, které budou zárukou stability i rozvoje fakulty do budoucna.

Odborníci nepůjdou na rozhádanou fakultu

Co je teď pro budoucí vývoj LF nejdůležitější?

Aby se její potenciál soustředil na společný cíl a dosáhla se vzájemná synergie. Ta občas v minulosti chyběla. Fakulta vybudovala za dobu své existence solidní základy a na nich se musí vybudovat nadstavba, která z nás udělá ještě více respektovanou instituci.

Pokud jde o personální zajištění Všeobecného lékařství, daří se přilákat na fakultu odborníky? Jednáte s dalšími? Kde je vzít, když všeobecně nejsou?

Ano, jednání neustále probíhají ve spolupráci s fakultní nemocnicí. Je to alfa a omega našeho snažení směřujícího k obnovení akreditace. Musí se na to najít finance a zajistit podmínky pro jejich odborný rozvoj. Jen těžko by však byli ochotní jít na fakultu a do fakultní nemocnice, které působí nejednotně a rozhádaným dojmem, kde proti sobě stojí různé zájmové skupiny.

Věda a výzkum. Zlepší se v této souvislosti technické zázemí?

Fakulta disponuje komplexem slušně vybavených sdílených laboratoří, je dokončené vivárium pro vědecké pokusy, do dvou let skončí výstavba tzv. cvičné nemocnice, byť se nejedná primárně o vědecký projekt, ale neméně důležitý pro fakultu. Připravují se i další velké projekty. Novým garantem studijního programu, kterého jsem jmenoval před dvěma dny, a který bude na fakultě šéfovat vědě a výzkumu, je uznávaný vědec profesor Školoudík. Věřím, že se nám společně s ním i s dalšími kolegy podaří udělat v dalších letech významný pokrok.

Jako plzeňská práva? Nesrovnatelné

Problémy jsou také v mezilidských vztazích. Co je pro vás klíčové? Udělat tlustou čáru za tím, co bylo, zlepšit komunikaci?

Dobrá komunikace je základem. Budu ji vést transparentně a férově vůči všem. Nemám s nikým osobní problém a každému, kdo o to bude mít zájem, se ode mě dostane podpory.

Berete jako výhodu, že nejste spojen s problémy ostravské LF v minulosti?

Jako výhodu to určitě vnímám, nejen směrem dovnitř fakulty, ale i navenek. Mělo by to být pozitivně vnímáno i našimi hodnotiteli, ale rozhodne především dobrá koncepce a poctivá práce.

Vnímáte v tuto chvíli špatný mediální obraz fakulty? Horší měla v minulosti snad jen plzeňská práva, když to trochu přezenu...

Problémy plzeňských práv a naší fakulty jsou naprosto nesrovnatelné. Naše fakulta vychovává velké množství kvalitních absolventů různých zdravotnických specializací, které s akreditací nemají problém a jsou pro naše zdravotnictví extrémně důležité. Jsme v tom dokonce absolutní špičkou v rámci celé země. Teď se ještě musíme soustředit na všeobecné lékařství. I v něm máme kvalitní absolventy solidně připravené do praxe, jen nám časem zestárlí někteří garanti, protože dlouhodobě neexistoval systém, který by zajistil jejich včasnou náhradu mladší generací.

Zásadní je spolupráce fakultní nemocnice a lékařské fakulty. Jste na dobré cestě?

S ředitelem fakultní nemocnice MUDr. Havrlantem se vidím každý týden několikrát. Řešení situace se nám daří ve vzájemné shodě posouvat krok po kroku dál. Čeká nás ještě spousta práce, která nebude vůbec jednoduchá. Věřím však, že budeme úspěšní. Významná bude i důvěra a vzájemná spolupráce s jednotlivými přednosty. S tím snad však nebude problém. Mohl bych použít to známé „kdy jindy, než teď“ ...

Rozvolňování bylo úspěšné, pak nepřišla brzda

Do toho všeho ovšem vpadla pandemie koronaviru a maximální úsilí se soustředí na to, aby se podařilo udržet v chodu nemocnice, které je potřeba personálně posilovat, například vašimi studenty...

Doba to není jednoduchá a situaci nám pandemie komplikuje. Studenti jsou nasazeni, aby pomáhali, a kdyby to nebylo povinné, určitě by chtěli být užiteční a prospěšní i sami dobrovolně. Současně však musíme zajistit jejich vzdělávání, aby se nakonec dostali do praxe co nejlépe připraveni. Zodpovědnost zdravotníků v praxi je obrovská.

Kde se stala v rámci boje s pandemií v Česku vlastně chyba? Opatření přišla pozdě? Nebo se neměla vůbec rozvolňovat? Sousedé v Evropě byli opatrnější, zatímco v ČR se druhá vlna zlehčovala. Občané slyšeli o tom, že jsme to zvládli, ať opozice přestane strašit druhou vlnou...

Proces rozvolňování karantény proběhl velmi úspěšně. Od začátku července už nebyla žádná omezení, s čímž epidemiologové souhlasili pod podmínkou, že pokud se situace zhorší, bude se rozvolnění citlivě brzdit formou cílených protiopatření. Ale když nám bylo v srpnu jasné, že k brzdění zásadního nárůstu virové nálože v populaci musí dojít, nebyla k tomu politická vůle. Politici problém neviděli a neuměli pochopit, proč to tak chceme.

V srpnu, přesně od 21. 8., jste skončil v pracovní skupině ministra zdravotnictví pro uvolňování karanténních opatření. Nedbalo se v kritickém momentu odborných stanovisek?

Odborný názor narazil v kritické chvíli, (která už nepůjde vrátit), na nepochopení části politického spektra. A protože jsem věděl, že to přinese zásadní zhoršení epidemiologické situace, nechtěl jsem pod tím být podepsaný, ani se vyčerpávat bojem s „větrnými mlýny“. Užitečný umím být i jinde a jinak.

Nepříznivé štěpení rozhodování

V pořadu ČT jste hovořil i o tom, že premiér Babiš věděl o riziku zhoršení situace v případě pozdního zásahu, že měl podklady o tom, že bez zásahu se situace rychle zhorší. Proč se nic nedělo? Bylo před volbami a nepopulární restriktce by voliče špatně naladily?

Rozhodnutí v této věci vzal premiér na sebe, podle mého názoru se tak však nerozhodl sám, ale o koho svůj názor opřel, ví nejlépe on. Navíc k ministerstvu zdravotnictví vytvořil Radu vlády pro zdravotní rizika, kterou vede, a takové štěpení rozhodovacích kompetencí nemá obvykle v krizi příznivé dopady. Jejím členem jsem nebyl, proto to podrobněji komentovat nemohu...

Už situace v OKD ukázala, co se děje, když se nekoná včas...

Situace v OKD nemusela být až tak dramatická, na druhé straně nevedla ke komunitnímu šíření, takže se nám podařilo udržet okres Karviná bez lockdownu, i když jednu dobu na to byly velké tlaky. Velkou zásluhu na tom měli vedle hygieniků a epidemiologů především samotní horníci a jejich rodiny, a za to si zaslouží ocenění. Z aktuálního pohledu je důležité, že díky aktivnímu přístupu vedení OKD se ta situace snad už nebude opakovat. Byla to užitečná zkušenost i pro řešení epidemiologické situace celkově ve společnosti i mimo OKD.

Jako humanitární pracovník jste pomáhal v Africe a jinde ve světě. Jak z globálního pohledu vidíte celkové dopady pandemie? Dají se již nyní odhadovat?

Doposud máme s koronavirem zkušenosti z jara a z léta, teď je doplníme o podzim a zimu. Až potom budeme schopni říct, jak to asi bude dál probíhat u nás i ve světě. Zatím to vypadá na dlouhodobý problém...

Úleva? Kombinace vakcíny a promořenosti

Kdy si oddechne? Až bude vakcína? Až se „promoříme“?

Možná částečnou kombinací obou. Koncept promoření však může fungovat jen tehdy, když bude po nemoci vznikat solidní imunita s dostatečným ochranným efektem chránící před opakovanou

infekcí. I tak by to však bylo náročné dosáhnout bez vysoké úmrtnosti. K tomu by se právě hodila ochrana rizikových skupin populace očkováním.

Jaká může být současná promořenost virem SARS-CoV-2 v ČR?

Soudě podle vysoké positivity testů je aktuálně nemocných mnohem více, než ukazují oficiální už tak rekordní čísla. Promořenost je řádově v procentech, pokus o přesnější číslo by byl jen hrubým odhadem.

Až dá Evropská léková agentura (EMA) zelenou vakcíně proti covidu, necháte se naočkovat?

Upřímně? Bude to záležet od kvality předložených výsledků klinických studií, které k té vakcíně budou. Na základě těchto objektivních dat se posléze rozhodnu...

Současný „válečný“ stav ukázal, jak byla specializace epidemiologa v ČR přehlížena, společensky i finančně nedoceňována. Mladí lékaři nemají o obor žádný zájem. Jak to změnit?

Naše fakulta produkuje jako jediná v ČR bakaláře i magistry ochrany veřejného zdraví a k tomu máme navíc dokonce i doktorandské studium. Pro obor je však důležité, aby měli zájem atestovat z hygieny a epidemiologie i lékaři. To však vyžaduje širší podporu a změnu koncepce na celostátní úrovni.

Mohu se na závěr zeptat, kde čerpáte energii? Od března jste v první linii celonárodního boje s covidem. Nyní stojíte před další velkou výzvou. Poradíte, jak se z tak extrémního nasazení nezbláznit?

Potřebuji mít pocit, že to, co dělám, má smysl a je to užitečné jiným lidem. Tento druh idealizmu je výbornou formou prevence před vyhořením.

Rastislav Maďar

Datum a místo narození: 3. května 1973 v Žilině.

Zdroj: Deník / Lukáš Kaboň Vzdělání: Jesseniova lékařská fakulta Univerzity Komenského v Martině (1997), jeho specializací je epidemiologie, prevence a kontrola infekčních chorob, cestovní a tropická medicína; titul Ph.D. získal v roce 2001 na Lékařské fakultě Univerzity Komenského v Bratislavě; od roku 2007 je docentem; před čtyřmi lety dokončil program MBA v oboru Management ve zdravotnictví.

Praxe: odborný asistent v Ústavu epidemiologie Jesseniovy lékařské fakulty v Martině (1997 až 2005); odborný asistent na katedře hygieny a epidemiologie Ostravské univerzity (2005 až 2009); od roku 2009 je vedoucím a odborným garantem Centra očkování a cestovní medicíny Avenir v Ostravě; od roku 2017 je vedoucím Ústavu epidemiologie a ochrany veřejného zdraví na Lékařské fakultě Ostravské univerzity; od dubna do srpna 2020 vedl skupinu ministra zdravotnictví pro uvolňování karanténních opatření.

Ostatní

- V roce 2004 se podílel na vzniku neziskové mezinárodní humanitární organizace International Humanity. Ta organizuje mise do nejchudších a nejméně rozvinutých oblastí světa, stojí za projektem Česko-Slovenské nemocnice v Malawi. Jako lékař absolvoval řadu misí, mimo jiné na místech zasažených cunami.

- Maďar je členem několika odborných společností ve světě. V roce 2015 se stal například spolupracovníkem Královské lékařské akademie Velké Británie a Severního Irska. Podílel se na organizaci vědeckých konferencí v ČR i ve světě. Přednášel například v Austrálii, Indii, Číně, Venezuele, Mexiku, Egyptě či v Tanzanii.

- Rovněž učí na univerzitách a přispívá do světových i tuzemských časopisů. Je autorem více než 450 odborných publikací (například Ochrana zdraví na cestách nebo Prevence nozokomiálních nákaz v klinické praxi), včetně učebnic a skript.

- Je aktivním cestovatelem, navštívil více než 90 zemí světa.

Tento článek jste si mohli přečíst díky předplatnému Deník Klubu

Autor: Daniela Tauberová

Epidemiolog a nový děkan Lékařské fakulty Ostravské univerzity Rastislav Maďar

Zdroj: Deník / Lukáš Kaboň

Rastislav Maďar při focení pro Deník, říjen 2020 v Ostravě.

Autor: Petra Kůtová, Barbora Zemanová, Lenka Pospíšilová, Daniela Tauberová

Zdroj: https://olomoucky.denik.cz/zpravy_region/rostislav-madar-rozhovor-epidemie-ostravska-univerzita-261020.html